

UZASADNIENIE SZCZEGÓŁOWE DO UWAGI SRG-04/2026

Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz zasady lokalizacji intensywnej produkcji zwierzęcej

do projektu Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Zgłaszający	Stowarzyszenie „Partnerstwo Dzikie Mazury” / Zbigniew Sienkiewicz
Powiązanie z formularzem	Załącznik do odrębnej uwagi konsultacyjnej SRG-04/2026
Zakres projektu Strategii	Rozdz. 4.8 „Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”; rozdz. 4.9 „Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej”

1. Przedmiot uwagi

Uwaga dotyczy potrzeby doprecyzowania zasad ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed konfliktami wynikającymi z lokalizacji nowych obiektów intensywnego chowu i hodowli zwierząt. Projekt Strategii prawidłowo dostrzega problem przemysłowej produkcji zwierzęcej i deklaruje ograniczenie możliwości lokalizacji przedsięwzięć mogących powodować istotne uciążliwości środowiskowe lub społeczne, jednak pozostawia pojęcia „charakteru przemysłowego”, „mniejszej skali”, „niezbędnej separacji” i „istotnych uciążliwości” bez parametrów pozwalających na ich jednolite stosowanie.

2. Problem zgłoszony przed opracowaniem projektu Strategii

W opracowaniu „Wnioski analityczne strony społecznej do diagnozy Strategii Rozwoju Gminy Olecko oraz Planu Ogólnego Gminy Olecko” z dnia 28 stycznia 2026 r. wskazano, że rolnicza przestrzeń produkcyjna jest podstawą lokalnej gospodarki, krajobrazu i tożsamości obszarów wiejskich, a jednocześnie pozostaje narażona na skutki intensyfikacji hodowli oraz konflikty funkcjonalne. Wskazano w szczególności na:

- narastające uciążliwości zapachowe i hałasowe,
- ryzyko zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych,
- konflikty pomiędzy funkcją rolniczą, mieszkaniową, turystyczną i rekreacyjną,
- degradację walorów krajobrazowych obszarów wiejskich,
- potrzebę zachowania ciągłości zasad ochronnych wypracowanych wcześniej w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

W materiale tym sformułowano konkretne kierunki dotyczące skali ferm, separacji przestrzennej, kumulacji obsady, oceny tła środowiskowego oraz ochrony zabudowy mieszkaniowej, wód i obszarów rozwojowych. Ich celem nie było ograniczanie zwykłej działalności rolniczej, lecz zapobieganie sytuacjom, w których przedsięwzięcie o skali przemysłowej staje się dominującym źródłem uciążliwości dla całej miejscowości lub obszaru.

3. Ujęcie problemu w projekcie Strategii

Projekt Strategii częściowo przejął zgłaszany kierunek ochronny. W rozdziale 4.8 zapisano m.in. konieczność zachowania niezbędnej separacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko od zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej oraz terenów turystyki i rekreacji. Wskazano również, że ogranicza się możliwość lokalizacji nowych przedsięwzięć hodowlanych o charakterze przemysłowym oraz innych form intensywnej produkcji zwierzęcej mogących powodować istotne uciążliwości środowiskowe lub społeczne.

Strategia dopuszcza natomiast obiekty chowu i hodowli o „mniejszej skali”, pozostawiając szczegółowe warunki, parametry i ograniczenia do określenia w aktach prawa miejscowego. W rozdziale 4.9 przewiduje ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej, promocję rolnictwa przyjaznego środowisku, rolnictwa ekologicznego oraz ekstensywnej produkcji hodowlanej na trwałych użytkach zielonych.

Projekt Strategii rozpoznaje problem, ale nie określa, co w praktyce oznacza „mniejsza skala”, „charakter przemysłowy” ani jaka separacja przestrzenna powinna być przyjmowana dla inwestycji o różnej obsadzie zwierząt. Brak tych kryteriów pozostawia bardzo szeroki zakres uznaniowości.

4. Zidentyfikowana luka strategiczna

Samo odesłanie do późniejszych aktów prawa miejscowego nie zabezpiecza ciągłości polityki przestrzennej. Strategia jest właśnie dokumentem, który powinien określić kierunek i ramy tych późniejszych regulacji. Bez wskazania co najmniej progów orientacyjnych, zasad kumulacji oraz obszarów wymagających szczególnej ochrony przyszłe dokumenty planistyczne mogą przyjmować odmienne rozwiązania, mimo że problem został wcześniej rozpoznany.

4.1. Skala i kumulacja

Oddziaływanie hodowli zależy nie tylko od wielkości pojedynczego obiektu, ale także od łącznej obsady w sąsiedztwie. Kilka przedsięwzięć formalnie mniejszych może w praktyce tworzyć skupisko o oddziaływaniu porównywalnym z dużą fermą. Z tego względu Strategia powinna ustanowić zasadę oceny skumulowanej obsady istniejących i planowanych obiektów w określonym otoczeniu przestrzennym.

4.2. Odory i brak krajowych standardów odległościowych

Uciążliwości zapachowe są jednym z najczęstszych źródeł konfliktów społecznych wokół intensywnej hodowli. Brak kompleksowej krajowej regulacji odorowej zwiększa znaczenie prewencji planistycznej. Zamiast reagować dopiero po powstaniu fermy, polityka przestrzenna gminy powinna ograniczać ryzyko konfliktu już na etapie lokalizacji.

4.3. Ciągłość dorobku planistycznego

Wnioski z 28 stycznia 2026 r. wyraźnie wskazywały, że część zasad ochronnych wynikała z doświadczeń wcześniejszych konfliktów i została wypracowana w ramach Studium. Zastąpienie Studium nowym systemem planowania nie powinno prowadzić do automatycznej utraty zasad, które nadal odpowiadają realnym uwarunkowaniom środowiskowym i społecznym gminy.

5. Proponowane uzupełnienie Strategii

5.1. Zasada kierunkowa

Proponuje się uzupełnienie rozdziałów 4.8 i 4.9 o następującą albo równoważną merytorycznie zasadę:

„Rozwój produkcji zwierzęcej na terenie Gminy Olecko powinien odbywać się z zachowaniem pierwszeństwa ochrony zdrowia i jakości życia mieszkańców, zasobów wodnych, walorów krajobrazowych oraz funkcji mieszkaniowych i turystycznych obszarów wiejskich. Lokalizacja nowych obiektów intensywnego chowu i hodowli zwierząt powinna uwzględniać skalę obsady, oddziaływania skumulowane oraz odpowiednią separację od zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej, zwartych miejscowości, terenów rozwojowych oraz jezior i cieków wodnych. Szczegółowe parametry powinny być rozwijane w aktach planowania przestrzennego w sposób zapewniający ciągłość przyjętej polityki ochronnej.”

5.2. Kierunkowe progi skali i separacji

W nawiązaniu do wcześniej złożonych wniosków proponuje się, aby Strategia wskazała jako kierunek do rozwinięcia w aktach planowania przestrzennego:

- ograniczenie lokalizacji nowych ferm o obsadzie przekraczającej 210 DJP jako przedsięwzięć o skali przemysłowej wymagających szczególnie restrykcyjnej polityki lokalizacyjnej,
- preferowanie na obszarze gminy skali gospodarstw do 60 DJP, a na obszarach chronionego krajobrazu - do 40 DJP, z uwzględnieniem charakteru konkretnej produkcji i lokalnych uwarunkowań,
- przyjęcie kierunkowego bufora co najmniej 500 m dla nowych ferm o obsadzie 60-120 DJP,
- przyjęcie kierunkowego bufora co najmniej 1000 m dla nowych ferm o obsadzie 120-210 DJP,
- odnoszenie buforów co najmniej do zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej, zwartej zabudowy miejscowości, terenów planowanego rozwoju mieszkaniowego oraz brzegów jezior i rzek.

Powyższe wartości należy traktować jako postulowane kierunkowe standardy polityki przestrzennej do dalszego doprecyzowania w dokumentach planistycznych w zakresie dopuszczalnym obowiązującymi przepisami, a nie jako samodzielne normy techniczne ustanawiane bezpośrednio przez Strategię.

5.3. Kumulacja i stan tła

- dla oceny nowej inwestycji należy uwzględniać łączną obsadę istniejących i planowanych obiektów hodowlanych w promieniu co najmniej 500 m,
- przy większych przedsięwzięciach należy wymagać rozpoznania stanu tła środowiskowego przed realizacją inwestycji, w szczególności w zakresie jakości wód, warunków akustycznych i innych parametrów istotnych dla późniejszej oceny zmian,
- lokalizacja powinna zapewniać ograniczenie uciążliwości zapachowych, hałasowych i transportowych poza terenem inwestycji oraz minimalizować ryzyko konfliktu z istniejącymi funkcjami mieszkaniowymi i turystycznymi.

6. Ochrona wód i krajobrazu rolniczego

Intensywna hodowla zwierząt pozostaje bezpośrednio powiązana z gospodarką nawozami naturalnymi, transportem, wykorzystaniem wody i ryzykiem dopływu biogenów. Dlatego Strategia powinna wskazać, że przy lokalizacji większych obiektów hodowlanych należy uwzględniać szczególną ochronę jezior, rzek, mokradeł, terenów podmokłych i stref buforowych, a także zachowanie otwartego krajobrazu rolniczego. Kierunek ten jest spójny z zapisami projektu dotyczącymi ochrony wód oraz promowania rolnictwa przyjaznego środowisku.

7. Znaczenie proponowanej zmiany

- doprecyzowuje już istniejący w Strategii zapis o ograniczeniu przemysłowej hodowli zamiast tworzyć nowy, niezwiązany z projektem kierunek,
- ogranicza uznaniowość pojęć „mniejsza skala” i „niezbędna separacja przestrzenna”,
- zapobiega dzieleniu przedsięwzięć na kilka formalnie mniejszych obiektów bez oceny oddziaływania skumulowanego,
- chroni funkcje mieszkaniowe, turystyczne, przyrodnicze i krajobrazowe obszarów wiejskich,
- zapewnia ciągłość wcześniej wypracowanej polityki planistycznej i zwiększa przewidywalność dla mieszkańców oraz inwestorów,
- wspiera model rolnictwa opartego na gospodarstwach rodzinnych i produkcji dostosowanej do chłonności środowiskowej przestrzeni.

8. Wniosek końcowy

Wnosimy o uwzględnienie uwagi SRG-04/2026 poprzez:

1. doprecyzowanie w Strategii pojęć „przedsięwzięcia hodowlane o charakterze przemysłowym”, „mniejsza skala” i „niezbędna separacja przestrzenna”,
2. wprowadzenie kierunkowych progów skali i buforów przestrzennych dla nowych obiektów intensywnej produkcji zwierzęcej, zgodnie z wcześniej zgłoszonymi wnioskami społecznymi,
3. wprowadzenie zasady oceny skumulowanej obsady istniejących i planowanych obiektów hodowlanych,
4. wskazanie potrzeby rozpoznania stanu tła środowiskowego przed realizacją większych inwestycji hodowlanych,
5. wzmocnienie ochrony zabudowy mieszkaniowej, obszarów rozwojowych, wód i walorów krajobrazowych przed uciążliwościami intensywnej hodowli,
6. wskazanie, że szczegółowe parametry i ograniczenia powinny być rozwijane w aktach planowania przestrzennego z zachowaniem ciągłości polityki przyjętej w Strategii.

Dokumenty źródłowe

1. „Wnioski analityczne strony społecznej do diagnozy Strategii Rozwoju Gminy Olecko oraz Planu Ogólnego Gminy Olecko”, 28.01.2026 r., rozdział 5 „Kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej”.
2. „Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku - projekt”, 2026, w szczególności rozdz. 4.8, s. 131-132 oraz rozdz. 4.9, s. 132-133.
3. „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Olecko...”, 2025 – część dotycząca uwarunkowań rolniczych, środowiskowych i krajobrazowych.